

Václav Sazeček
Lukovec 40
p. Lovosice

Věnuj

STRÁŽ

Týdeník Svazu Čechů z Volyně

Ročník IV. — Číslo 39

V Žatci dne 7. října 1949

Cena 3 Kčs

Dukelské oslavy v Žatci

Vláda republiky rozhodla, aby ve dnech 2.—9. října t. r. byly uspořádány v celostátním měřítku oslavy 5. výročí vítězných bojů o Duklu. V rámci técto oslav byl odhalen monumentální památník dukelským hrdinům na čs.-polských hranicích v prostoru Vyšního Komárníku. Slavností se zúčastnila řada čs. vládních činitelů, oficiální zástupci SSSR a Polska, tisíce přímých účastníků técto bojů, vdov, pozůstalých po padlých a občanstva z blízkého i dařího okoli. Byly převezeny z dukelského bojiště ostatky neznámého vojína a v neděli 9. října budou uloženy na Staroměstském náměstí v Praze.

Po celé republice konají se slavnosti, akademie, výstavy a přednášky, jejichž účelem je seznámit naši veřejnost s průběhem historických osvobozenec bojů čs. zahraniční armády ze Sovětského svazu po boku Rudé armády na Dukle a vyzvednout jejich ýznam.

Také v Žatci budou pořádány v neděli 9. října t. r. krajské oslavy dukelských bojů. V Žatci proto, protože je zde osídlen neivětší počet přímých účastníků veliké rozhodující bitvy, největší v novodobých dějinách našeho válečnictví. V husitském městě Žatci proto, abychom si znova oživili tradice slavných dob našeho národa a zaplašili navždy stíny hanby, kapitulantství a zrady Mnichova.

Volynští Češi! Je především na nás, aby tyto oslavy vyznely v manifestaci radosti, sítí a pevného odhodlání nikdy nevydat žádnému nepříteli bez boje svobodu, tak drahou výkoupenou krví a obětmi nejlepších synů našeho národa. Je také na nás, aby vitézná Dukla dostala takové místo v dějinách, jaké jí právem patří.

Svaz bojovníků za svobodu — okresní jednota v Žatci

pořádá ve dnech 8. a 9. října 1949 v Žatci

KRAJSKOU OSLAVU

u příležitosti 5. výročí bojů o Duklu

Pořad:

Sobota dne 8. října 1949:

Slavnostní akademie v Městském divadle

Státní hymny

Proslov zástupce KV SBS br. Ant. Váci

Pietní obraz s doprovodem komorního tria

Proslov přímého účastníka bojů o Duklu br. por. v z. J. Chudoby

Vystoupení hudebního kolektivu mladých pionýrů žatec, mládeže pod vedením hr. J. Zapletalá

"Za svobodné Československo" — pásmo souboru Svazu Čechů z Volyně

Znělka pionýrů žatecké mládeže

Píseň práce

Neděle 9. října 1949 — dopoledne:

V 8 hodin sraz všech účastníků oslav v Komenského aleji

Seřazení a odchod průvodu na n. Dr E. Beneše

Vztyčení státních vlajek

Uvítací proslov předsedy KV SBS br. Jana Heše z Ústí n. L.

Proslov zástupců vlády, armády a UV SBS

Udělení čsl. vyznamenání účastníků boje o Duklu

Předání pamětních listů pozůstalým po padlých

Detiile

Položení venců na žateckém hřbitově na hroby Rudoarmějců a obětí pochodu smrti

Promenádní koncert vojenské hudby na nám. Dr E. Beneše

Odpolední pořad:

Sraz všech účastníků oslav ve 13.30 hod. na sportovním stadionu Na Floře

Vystoupení pěveckého kolektivu oblasti SNB z Ústí n. L.

Závody na 3.000 m za účasti npr. Emila Zátopka

Závody zdanosti příslušníků voj. útvarů z celého kraje

Seskoky parašutistů — ukázka bojového výcviku tank. sboru

Učinkuje kapela vojenského útvaru z Mostu a Sokola ze Žatce

Dětský koutek — kolotoče — střelnice — bohatá tombola —

Večer 9. října koná se v sále Na střelnici velká tanecní veselice za účinkování vojenské hudby.

Začátek ve 20 hodin.

Bratři a sestry!

Oslavujeme 5. výročí bojů o Duklu, bojů, po jichž vitézném ukončení byla otevřena brána do naší drahé vlasti. Mnoho bylo těch, kteří se nedočkali a položili své životy v těžkých bojích u Dukly. A všech těcto vzpomínáme u příležitosti letošních oslav.

Mnoho také jest však těch, kteří se dočkali šťastného ukončení bojů a ti všichni z úcty ke svým padlým kamarádům dostaví se dne 9. října t. r. do Žatce, aby tak vzdali hold památce padlých.

Na shledanou v Žatci

78 dní osvobožovacích bojů u Dukly

29. srpna 1944 vypuklo slovenské národní povstání. Cetné odbojové partyzánské skupiny, složené z nejlepších a nejuždomělejších slovenských vlastenců, které bojovaly již před tím proti fašistickému tisovskému režimu na Slovensku pod vedením KSS a KSC stály před skutečností, že německé fašistické členy obsadit Slovensko divizemi SS ze strachu před blížící se sovětskou armádou a činností slovenských partyzánů. Nejnávist všeho slovenského lidu proti tisovskému režimu vedla k mohutnému vzmachu všech pokrovkových slovenských lidí za jediným cílem — porazit a likvidovat Tisův vasalský režim. Tak vzniklo slovenské národní povstání.

Již v prvních dnech po vypuknutí povstání, když před tím zajistil dodávku vojenského materiálu, leteckých sil, instruktorů, velitelů a finančních prostředků přes štáb ukrajinských partyzánů, žádá Klement Gottwald sovětskou vládu o vojenskou pomoc povstalcům.

Maršál Stalin, znající touhu československých národů po svobodě a nezávislosti rozhodl, aby část 1. ukrajinské skupiny armád pod velením maršála Koněva podpořila slovenské národní povstání.

To byl vlastní začátek osvobožovací operace, která byla později nazvana „dukelskou“. Provedením operace pověřil maršál Stalin 38. sovětskou armádu pod velením hrdiny SSSR generál-plukovníka Moskalenka, jejíž součástí byl také 1. čs. armádní sbor, který se nacházel 7. září 1944 v prostoru na severovýchod od Krosna.

Zpráva o slovenském národním povstání se rozšířila mezi příslušníky sboru jako blesk. Jedinou myšlenkou všech příslušníků sboru bylo co nejrychleji přispěchat na pomoc hrdinně bojujícímu slovenskému lidu. Zapalujícím momentem rychle rostoucího nadšení byla zpráva moskevského rozhlasu o tom, že Rudá armáda bojujícímu slovenskému lidu pomůže a včas poskytně pomoc.

Heslem ovládajícím všechny příslušníky 1. čs. armádního sboru bylo: „Vpřed za svobodu a štěstí našich národů! Vpřed osvobodit vlast od velřelců a zrádců! Bojující slovenští vojáci a partyzáni, kteří povstali proti velřelcům, čekají na naši pomoc. Naše porobená vlast, nás trpící lid k nám upírají své zraky“.

Ceskoslovenští vojáci se sovětskými bratry stáli před úkolem: zdolat

poslední překážky na cestě domů, probít si cestu přes karpatské hory a začít čistit naši drahou československou republiku od velřelců a zrádců.

V okamžiku přípravné palby promluvil k hrdinným čs. bojovníkům od Kyjeva, Bílé Cerekve a Zaškova generál Svoboda: „V této chvíli je třeba si připomenout co bylo a je, a co chceme. Kdo nás připravil o svobodu? Kdo oddělil národy ČSR od sebe a pošlával je proti sobě? Kdo v těchto zločinech pomáhal? Kdo u nás vraždil a loupl? Za několik hodin budeme mít příležitost trestat viníky. Budete soudci spravedlivými a přísnými! Neodpouštějte nikomu! Kdybychom byli shovívaví, budoucí pokolení by nám to neodpustila.“

Historický den začátku dukelské operace začínal prudkou dělostřeleckou palbou v 6 hodin 50 minut moskevského času 8. září 1944.

Druhého dne zahájil 1. čs. armádní sbor boj o městečko Dukla. Němci se urputně bránili. Proti našim a sovětským jednotkám stál tvrdý a ke všemu odhadlaný protivník. Němci se bili zoufale o každý strom, kopec, kámen.

Městečko Dukla bylo osvobozeno teprve 20. září. Tím byla skončena první fáze dukelské operace. Boje si vyžádaly těžkých obětí. 38. armáda od 8. do 25. září ztratila asi 27.000 mužů. Z toho připadlo na československý armádní sbor kolem 3.500 mužů, počítajíc v to padlé, raněné i nezvěstné. V bojích o městečko Duklu byly způsobeny Němcům těžké ztráty. Skoro úplně byly rozbity — první, osmá a dvacátá čtvrtá pancérová divize, 75. pěší divize. Ve směru postupu 1. čs. armádního sboru bylo zabito, raněno a zajato hodně přes 4.500 Němců. V této těžké operaci nastávaly změny ve velení. Velitelem 1. čs. armádního sboru byl 10. září 1944 ustavený generál Svoboda.

Boje o Dukelský průsmyk

Po dobytí městečka Dukly byla dne 29. září zahájena operace k dobytí Dukelského průsmyku. Rozpoutaly se kruté a velmi krvavé boje o přechody v Karpatech. Dukelská operace nemá obdobu v našich vojenských dějinách. Němci se v Karpatech bránili houzevnatě a urpuhně. Opevnili, zaminovali a zafarasili každou schůdnou a sjízdnou píď země, cesty i mosty, dokonce stráň a lesy. Hluboké a nepropustné karpatské lesy byly těžkou překážkou pro sovětské i naše tanky a děla. Zima a tvrdé podmínky přírodní tíhu a krutost boje

Je proti nám, kdo není s námi

Je proti nám, kdo není s námi, a jediný byl vlas to byl, kdo v nepřátel je složil chrámy, to krev už není našich žil.

My potřebujem mužů celých a v boji psoté vzdornou leb, a myšlenku na čelech smělých, a pohrudu pro cizí chléb.

My potřebujem velkých lidí, jež bouří velké vzrůstání a z celé duše nenávidí, a z celé duše miluje.

J. V. Sládek.

ještě zvětšovaly. Často se slávalo, že proti některým výšinám bylo zaúloženo pětkrát až desetkrát, aby byly opět i deseckrát znova vyklizeny. Sovětí i naši vojáci postupovali jen krok za krokem. Jen bezpríkladné statečnosti a oběťavosti sovětských jednotek lze děkovati, že 1. čs. armádní sbor, jehož řady silně prošly, dosáhl dne 6. října 1944 Dukelského průsmyku a československých hranic.

Naplnila se slova, která maršál Koněv pronesl před zahájením bojů o Dukelský průsmyk: „Budě Karpaty přejdem nebo na nich padnem! Sovětská a s nimi československá vojska Karpaty přešla. Ale dař krve, kterou za svoje vítězství zaplatila, byla těžká. Na 85.000 mrtvých a raněných rudoarmějců, 6.500 mrtvých a raněných Čechoslováků zaplatilo karpatské vítězství svými živoły a zdravím.

Dne 6. října 1944, tohoto historického dne v dějinách našeho národa, vstoupila naše armáda opět na půdu své vlasti a spolu s hrdinnou bratrskou sovětskou armádou přinášela již osvobození od nacistického jha a demokratickou svobodu. 1. čs. plukovník v SSSR prožíval nejslavnější chvíle od svého vzniku, chvíle vytoužené při zakládání 1. čs. jednotky v SSSR před 2½ rokem. Téhož dne, těsně na československých státních hranicích, zahynul velitel 1. čs. samostatné brigády, generál Vedral - Sázavský. Když dal vzlycit na složár, postavený u silnice na hranicích, státní vlajku a nasedl do auta, aby dojel na své stanoviště, najelo auto na časovanou minu, bylo zničeno a generál zabit. Společně s generálem Vedralem byli na dukelském hřbituvku pochováni hrdinové dukelských bojů — kpt. Vrána, por. Opatrný, osvětový důstojník plukovník Ostrý, plukovník Hrouda a j.

Boje 1. čs. sboru v SSSR v prostoru Krosno a Dukelský průsmyk trvaly

Také jedna od Dukly

Ráno 6. října 1944 ... Pošmurné nevlnidné ráno, ač v duších československých vojáků je jasno a tak nějak veselo, že se chce výskat, zpívat. Z dálky, sem k hranici Československé republiky, zaznívá dělostřelba. To československá a sovětská děla zaújala nové „palposty“ už na osvobozeném území ČSR a posílají fašistům tvrdé železné pozdravy.

Silnici, vedoucí do osvobozené vlasti, se hrnou vojáci. Jdou plnou cestou, pokud to jen rozminovaný terén dovoluje. Mnoho je těch, kteří tam chtějí být mezi prvními. Nejsou to jen řadoví chlapci, jsou mezi těmi nedočkavci i důstoinci, velitelé. Tak teď zase jedno auto, v němž sedí důstoinci, tlačí se kupředu. Mezi veselými tvářemi poznáváme i jásající tvář velitele 1. brigády generála Vedrala-Sázavského. Pospíchá kupředu, neboť tam ve Vyšním Komárnsku jsou již chlapci od jeho brigády a on jim chce blahopřát.

Cesta je však plna vojska. Generál kyne Šóferovi a ten odbouceje na stranu a přejíždí pochodující vojsko ...

V tom se rozléhá hromový výbuch a auto generála Sázavského se ztratilo v dýmu ...

Pak, když se dým rozptýlil, našli přispěchavší vojáci svého generála mrtvého. Zrádná míra a zničila život

hrdiny, který tak spěchal domů a nedojel ...

Na generála Sázavského mi však zůstala jedna vzpomínka, která už není tak smutná.

To bylo ještě SV brigády rozmístěno před Duklou, když se udála tato přihoda:

Již několikát den bylo deštivé počasí a všude plno bláta. Před stanem nedaleko cesty stál kpt. B-ch v maskovacím pláště a dival se do rozblácené ulice, po níž se blátem brouzdali dva vojáci, oba také zahalení do maskovacích pláštů. Došli až ke kapitánovi a aniž by si jej všimli, prošli klidně kolem něho. Kapitán přešlápl z nohy na nohu a pak zavolal: „Halo, chlapci, vráťte se!“

Chodci se zastavili a ten vyšší se klidně otázel:

„Co má být?“

„U nás se zdraví“, upozornil kpt. B-ch a odhrnul s ramene pláštěnku, pod níž se objevila kapitánská hodnost.

Ten vyšší chlapec se shovívavě usmál a také odhrnul pláštěnku a skromně upozornil: „Já jsem generál ...“

Zasmál se hlasitě podařenému střetnutí a veselé vykročil do zablácené ulice ...

J. F k.

od 8. září až do 25. listopadu 1944. Patří k nejtěžším a nejkrvavějším bojům, které československé jednotky svedly za druhé světové války. Za tento měsíc ztratily některé jednotky sboru na 70% svého původního počtu. V těchto bojích měl československý voják proti sobě nejen zuřivě se bránícího německého vojáka, ale i špatné počasí s divokou drsnou přírodou. Boje v prostoru Krosno-Dukla-Komárník jsou nejskvělejšími příklady sebeobětování, velitelství umění i iniciativy od nejvyššího velitele až po řadového vojáka. Po těžkých obětech sbor slavně dosáhl svého cíle, bohužel předčasným zdoláním povstání na Slovensku nemohlo být úspěchu využito v původně zamýšleném rozsahu.

Nepřítel po ztrátě Dukelského průsmyku nemínil však jen tak lehce sesoustoupit s horských hřebenů do slovenských nižin. Využíval výhod, zalesněného, hornatého terénu, zabraloval houzevnatě sovětským jednotkám i čs. sboru v dalším pronikání, takže jejich postup byl velmi pomalý a ještě v listopadu 1944 trvaly tuhé boje na čáře sotva 5 km na jih od Dukelského průsmyku (Svidnické sedlo) v prostoru Nižního Komárníku. Nepřítel se ve své obraně opřel o pás taklicky výhodných výšin

(Javira, Hrábov, 541, Obšár, Jarucha, Klyn) a přehradil hlavně Dukelský průsmyk, Vyš. Svidník a všechna úzká, hluboce zaříznutá údolí. Bylo třeba mnoho dílčích bojů, pokusů a obchvácení nepřítelé na západním i východním křídle, pomalého a houzevnatého pronikání v těžkém terénu, aby byl nepřítel donucen krok za krokem vyklidit část terénu. Teprve 26. listopadu, když západní pravé křídlo vojsk IV. ukrajinské skupiny armád proniklo přes Karpaty k Humennému a přes Medzilaborce, dali se Němci na ústup k řece Ondavě.

Fronta se dočasně ustálila na řece Ondavě a bojová činnost jednotek 1. čs. sboru se kromě udržování obranného postavení omezila na menší útočné akce k taktickému zlepšení vlastního postavení a k účelům zpravidajským.

Sovětská vojska oboustranně Karpat se tehdy přeskupovala a některé jednotky byly reorganizovány, mezi nimi i 38. armáda, k níž 1. čs. sbor dosud patřil. Sbor prováděl doplňování a výcvik přímo na frontě. Od prosince 1944 byl již prováděn nábor branců na osvobozeném území. Čs. náhradní pluk přesídlil 15. XII. na území republiky do Humenného a Sniny.

Josef Rejzek.

U Dukly

Jad Slovenskem plamen šlehí,
národ vzpřírně hlavu zvedl:
„Dosť už, diabol strapaty!“
Vzplály povstalecké vatre,
hromem zaduněly Tatry —
nesly zvěst za Ka. paty.

Vy karpatské tvrdé hory,
jdou přes vaše vrchy, bory
děti vaše ze světa ...
Kde přátelskou náruč máte?
koho v svém lůnu chováte?
Tof je starý bandita!

Avšak hory díle mlčí,
starý lopič dál se krčí,
dále číhá v doupech.
Bojovníci od Ky, eva,
Bílé Cerkve, Sokolova
táhnou bojem v Karpathach.

Na dukelských vrších, stráních
Germán zbytky sil svých shání —
cíti posledních dnů skon.
A již běsní boj u Dukly,
prastí skály, jedle, buky
— pro Němce to čertův shon.

U Vetsna a u Machnuyky,
„Bezejmenné“, u Frankovky
zafal pevně Germán spár ...
Khol dodýchal, Lemák padl,
Volynák zřídly řady ...
Jdem však vpřed — jen dál a dál!

Temná noc, jen miny skučí,
„kukuruzník“ klouže, hučí,
kde Germánův přední sled.
Podzimní dešť říčky plní,
těžkým blátem kroky duní
— to jde 3. prapor vpřed.

Hej, tu Čechoslovák zase
je na postrach pruské chase,
jako kdys za slavných dob:
Táhoun Táboritě znova —
plémě reků od Zborova
zas tu strojí Němcům hrob.

U svěžího rovu šumí
stará jedle svoje dumy —
zpívá traur v šíři i v dál:
„Dřímej, synu, klidně v hrobě,
vlast tvá probouzi se z mlholy —
národ tvůj už z mrtvých vstal“ ...

Stará jede větev skláni,
tiše šeptá k horským stráním:
„Ten dal vše co mohl dát —
On za národ vykrvácel ...
otčině svobodu vracej —
Ten u Dukly za vlast padl!“

Alex. Král:

Dukla

Dukla — ta brána polsko-československá,
chrnila na volyňské vojáky
sílu ohně a zbraně.

Granát padl, oheň šlehne —

kamarád vedle zaúpí.

Priskočí sanitáci.

Na polní nosítka ho naloží

a pospíchají do bezpečí.

A jeho kamarád se ani neohlédne.

Povel je: vpřed, na nepřitele útokem!

Zenou ho a v patách za ním jdou —

osvobodit vlast, republiku Československou.

v poutech nepřátelských zakovanou.

Heslem Rudé armády

a naši Svobodové jednotky je:

Stále vpřed!

A bez milosti bit nacisty!

Socialismus - nový poměr k pracujícím

Základním článkem socialismu je, že odstraňuje jakýkoli útlak člověka člověkem, že vyvlastňuje kapitalistické výrobní prostředky a dává je do rukou všech pracujících, celé společnosti. Pracující lid vlastní půdu, doly, závody, lid pracuje a rozhoduje o spravedlivém rozdělení výtěžků své práce.

Práce je povinností každého, kdo chce jít. Všichni lidé bez rozdílu spolupracují na velikém díle výstavby nového rádu, v němž každý dostává, co si zaslouží, a každý volně rozvíjí všechny své schopnosti.

Kde není vykorisťování, není důvod k boji proti vykorisťovatelům. Kde není krisi, není zoufalé revnivosti v žití jediných na škodu druhých. Kde není vykorisťovatel, není dobývačních válek ani národnostní či jiné zášti. Všechno úsilí společnosti je zaměřeno ke zlepšení životní úrovni pracujícího člověka.

Jestliže se nový poměr k lidem především projevuje v práci pro celek, pak hlavním rysem socialistické mravnosti je kladný poměr k práci, která je každě-

mu podle jeho schopnosti příčena. K blahožitnu se nedostaneme lenošením, nýbrž pilnou, plánovitou prací. Jak kdo plní pracovní úkoly celku, tak se stává novým, lepším člověkem.

Druhým rysem je kladný poměr ke každému pracujícímu člověku, který nežije z cizí práce, nýbrž vlastním úsilím přispívá k rozvoji bohatství společnosti a k jemu povznesení. Jiným rysem je vřelý vztah k vlasti, vlasteneckvi, lásku k republice, v níž nevládne hrstka kořistníků, ale v níž lid sám je pámem. Nová mravnost přikazuje kladný vztah k státu, jehož úkolem je novou společnost rovných a spolupracujících lidí chránit proti vnitřním i zahraničním nepřátelům. Konečně nadřazení zájmů celku nad zájmy jednotlivce je zdrojem morálně politické, organické jednoty, která je dalším nezbytným pilířem socialistické společnosti.

S vitézstvím socialismu ve všech zemích zvítězí lidství, zvítězí člověk. Teprve potom se také uplatní Gorkého slavné heslo: „Člověk, to zní hrdě!“

Život jde dál

Porostly trávou mohyly
čas stopy války svá,
kde pušek hřiměl vražedný řev
vlá v slunci klas, zní ženě zpěv —
Život jde dál.

Kde padly krví otékal
a se smrtí se rval
než spočinul na věky tich —
her dětských ozvěnou zni smích —
Život jde dál.

Z řad bojujících o svou vlast
Osud si podíl vzal.
Mnoho jich padlo na poli,
pohasly oči sokoli —
Život jde dál.

Potupně zhynul zlobný duch,
jež lidstvo v propast hnal.
Zlomen je hákovitý kříž,
vinníky tisíci kobek mříž —
Život jde dál.

Na modrém nebi slovanském
svobody příchod vzplál.
Zíjeme! Nezníčil nás vrah!
Falešnou slávu pokryl prach —
Život jde dál.

A. Hřibovská

Vlastenky

Vracíme-li se v mysli o sto let nazpět, abychom aspoň trochu poznali, jak to vypadalo v bouřlivém roce 1848, před ním i po něm, povšimneme si i toho, že nemalý podíl na národním uvědomění českého národa na počátku minulého století měly také české ženy a české dívky. Vlastenecké ženy, vlastenecké panny, vlastenky tehdy zahořely láskou k svému národu a snažily se mu pomocí, jak nejlépe dovedly. Sířily tuctu k českému jazyku, zájem o českou písni a hudbu. Nezapomínejme, že tehdy, na počátku minulého století a na prahu nového národního života i česká beseda byla důležitou pomocnicí národního uvědomění. Také český bál, na kterém se hovořilo česky, nebo česká merenda byla důležitou událostí, která svým způsobem přispívala k národnímu uvědomění širokých vrstev. V této úřebné národní uvědomovací práci, která mnoho znamenala a která později se projevila politickým uvědoměním, jež se již jasné přihlásilo v roce 1848, měly veliký význam české ženy, české matky. Vždyť nejprve český národ musil zápasit o záchranu svého jazyka, své materiálniny. Toto slovo velmi jasně říká, kde se člověk učí mluvit svým národním azylkem: od matky. Proto, když si uvědomujeme, z jakých malých počátků český národ přes rok 1848 dospěl k plnému národnímu, kulturnímu, ale také hospodářskému životu, nemůžeme neuznat, že na tom měly velký podíl i české ženy, české vlastenky.

Doby se mění. I když zůstávají stejné, i když se jejich tvar mění. Zůstává národ, žije a roste a proto ustavičná práce pro národ je i dnes povinností žen. Tyto povinnosti jsou přirozenějiné, než byly před sto lety. Dnešní žena žije jinak než kolem roku 1848. Dnešní domačnost vypadá zcela jinak než před sto lety. Dnešní žena je rovnoprávným členem národní společnosti, má plná práva politická, má svoje zaměstnání, má vynikající místo v našem veřejném životě. Máme již i svoji ministryně. Ženy tvoří polovinu národa a snad i více. Proto právem možno říci, že s prospěchem a zdarem národa to bude vypadat tak, jak bude vypadat také ženská polovina čes-

kého a slovenského národa. Bude to vypadat dobrě, bude-li česká žena vzdělaná, uvědomělá, dbalá všech svých povinností, ať je ukládá rodina nebo povolání, nebo ať již plyne z toho, že každý a každá z nás je členem velké pospolitosti, dělnické třídy, která tvorí prevážnou část národa. Jako v mirulém století najdeme v našem národním probuzení mnoho krásných vlastenek, vlasteneckých paní a dívek, tak potřebujeme i dnes nový typ české ženy-vlastenky, která by si byla vědoma všech svých povinností nejen k své nejbližší rodině, ale také k své velké rodině, kterou je nás národ a naše republika.

Vyšší škola výživy v Zatci zřizuje kurs pro vedení domačnosti. Jelikož chceme vyhověti četným žádostem, pořádáme od 1. listopadu 1949 opět šestiměsíční kurs pro vedení domačnosti. Uchazečky se naučí hospodárnému využití potravin, vaření, konservování ovoce a zeleniny, stolníčení, dále přistřívání a šití prádla a satů, praktickému přesívání a spravování. Pro své časové rozvrzení je kurz vhodný zvláště pro zemědělské dívky. Přijímají se žákyně nejméně šestnáctileté. Ústní i písemné přihlášky při imá denně ředitelství Vyšší školy výživy v Zatci, Leninova 1354.

Přijmu za dobrých podmínek děvče nebo paní do menší restaurace na výpomoc. Pište na adresu: Josef Zajíček, restauratér, Doksy u Máchova jezera, Panská 207, tel. 314.

ČSČK pátrá po nynějším místě pobytu Stanislava Sušinského, nar. 25. 4. 1901 v Trestenci, okres Rovno, Volyn, který měl přijít z Volyně do Československa. Pátrá po něm jeho rodina z Polska.

Osoby, které by znali jeho pobyt, nechť ho hlásí na adresu ČS. Červeného kříže, Praha III, Thunovská 18.

Hospodyně, kuchařku spolchlivou, přinu za dobrých podmínek. Zn. „Mlyn ve městě“.

Michal Šolc, mlynář, Dobrkovice 1, p. Český Krumlov, přijme mlynářského dělníka. Podmínka: svobodný. Byt a strava podle dohody. Hlásťte se primo na uvedenou adresu nebo na Svaz Čechů z Volyně, Zatec, Volyn, Cechů 44.

Prosíme naše krajany, kteří by věděli něco o rodině Sulákových z kolonie Kustýn u Alexandrie, okr. Rovno, aby je upozornili, že je hledá Škrabal František, Křenovice u Brna, který se s nimi seznámil jako legionář v první světové válce a rád by i dnes s nimi udržoval styk.

Důležité upozornění!

Krajany z Volyně upozorňujeme, že od 1. října do 20. října t. r. navštěvují obce zástupci soukromých pojišťoven a jsou náropomocni při vyplňování přihlášek o nahradu pojišťovacích premií (krupobitní, požární, proti pádu dobytku) zaplatených v letech 1946—47.

Upozorňujeme krajany, aby se informovali na MNV ve své obci, kdy se tam tito zástupci dostaví, a aby v ten den určitě MNV navštívili, neboť onominiutím mohou o tuhodnu přijít.

Krajany v obcích, kam by se tito zástupci nedostavili upozorňujeme, aby se ihned potom hlásili v okr. kanceláři býv. soukromých pojišťoven.

Podrobné zprávy o dukelských oslavách, zájezdu na Duklu a vyštoupeních souboru SČzV v Prešově a Pardubicích přineseme v příštím čísle Věrné stráže.

Feodor Savický:

Povídka

RUSKÝ ČECH

(16. pokračování)

V církvi se už zatím sloužilo. Pelahie Petrovna připravila vzel s paschou, přibrala několik červených vajíček a vybídla manžela, aby šel s ní „světit“.

— Běž sama, starí — broukl Vasil Ivanovič — my zůstanem doma.

Pelahie Petrovna hluboko vzduchla a vzavše uzel s paschou pokřížovala se a vyslo.

Moravský se najedl, vstal, zakouřil si a lehl si na pohovku.

Vasil Ivanovič se k němu obrátil a zeptal se:

— Proč jsi nám tak dlouho nepsal? My jsme mysleli, že už nežijes.

Moravský zamysleně se zeptal, jako by ani neslyšel otázku:

— Kdo je pánum tady v městě?

— Kdo je pánum? — opakoval Vasil Ivanovič. — Máme tu ještě staré pány, ale vládu máme v rukou my. Je ovšem těžké předpokládat, jak dlouho se udržíme, Zdůmaje nás se všech stran a naše síly jsou slabé.

— Abys věděl, v čem je věc: zorganisovali jsme z pracující mládeže v továrnách Rudou gardu. Výzbroj sme dostali, když jsme přepadli jeden vlak dělostřelec, jedoucích na frontu. Vojáky jsme pustili domů a zbraně si nechali. Máme také několik děl. To je celá naše síla.

— A kdo vás tady napadá?

— Je tomu už asi týden, přišel z Novočerkaska celý pluk kozáků. Mířili rovnou do města, ale noče hlídky je nemile uvítaly. Boi trval celý den a noc. A vydřeli jsme. Nakonec jsme je odrazili.

— Jindy zase na nás doráželi s druhé strany Donu. Chtěli se za každou cenu dostat do města. Ty jsme ale brzy „přepravili“ zpátky.

Ted se nám u adili v městské škole kadeti voenské školy. K nim se přidali i gymnasiáste z vysších tříd. Bouřili se, ale naši chlapci je brzy uklidnili. Jsme vždycky připraveni, ale to nám nestačí, když nemáme žádné možnosti spojit se s ústředím. Ve městě všechno jde dobře. Všechny důležité komunikace jsou v našich rukou. Okolí však zůstává na pospas osudu. Telefonické spojení není možné, poněvadž vedení je přetřháno a sloupy jsou vyvráceny.

Před třemi dny přišel jeden soudruh z Tahanrohu. Ríkal, že se blíží už Němci s frontou. Dnes jsme dostali zprávu, že Němci už obsadili Tahanroh. Postupuj rychle. Naše sily nejsou s to, aby vydržely silný nápor. Jsme proto připraveni na evakuaci za Don. Vzdálenost mezi Tahanrohem a Rostovem je asi 75 km. Mohou tady být už zitra.

Dnes jsme právě měli schůzku, kde nám náčelník stábu vylíčil situaci. Zadříz Němce pod Rostovem bychom mohli jenom v tom případě, že by nám přišla posila. Jediné možné řešení je tedy ústup za Don a tam upevnit své pozice.

Odpov Němcům je nesmyslný. Je to regulérní armáda. Prošli celou Ukrajinu a nikdo se jim nepostavil na odpór.

Pak si Vasil Ivanovič oddychl a nějak radostněji konstatoval:

— No nic. Dál než k Donu se nedostanou. Pak začne účtování.

— Vy se také budete evakuovat? — zeptal se Moravský Vasilá Ivanoviče, když končil vyprávění.

— Ne, synu. Zůstanu zde, budu však

v podzemí. Zůstává nás zde více. Strana bolševíků nás tímto úkolem pověřila.

— Byl jsem zvolen předsedou svazu kovodělníků. Nemohu zde proto ani jinak všechně zůstat. V případě, že by mě dostali, čeká mě sibiř.

— A co mám dělat já? Chtěl bych se dostat do Rudé gardy.

— Je už pozdě. Zůstaneš zde se mnou. Budeme tedy tady potrebovat.

Moravský rozuměl slovům svého ochránce a nic už nemamit.

— Ted mi řekni, jak jste se dostali domů — vybízel po chvíli ticha Vasil Ivanovič, aby Josef vyprávěl.

Moravský mu řekl o průběhu únorové revoluce v Petrohradě, kdy Kérensky vydal rozkaz reformovat všechny oddilly vojska v Petrohradě.

— Začali i v naší škole — pokračoval Moravský. — Všechny mladé vojáky posílali na frontu. I já s Iljušou jsme byli posláni. Zatím co jsme byli v cestě, vznikla říjnová revoluce. Když jsme přijeli do Vitebska, konal se u nádraží velký tábor lidu. Ihned nás zastavili a odzbrojili. Pak přišli nějací delegáti revolučního výboru a poslali nás domů.

— Potloukali jsme se s Iljušou nějak čas na nádraží, až jsme chytily poštovní vlak, jedoucí na Brjansk. Vylezli jsme si na střechu vagonu, zabalili se do šinelů a jeli. Nebýli jsme sami. Střechy byly plny. A kolik jich chudáků po cestě zmrazilo! Jako krutá zima. Mráz a větr tak probíraly člověka, že v něm i krev zamrzala.

Jen jsme přišeli do Brjanska, zastavili u nástupiště, když vbíhá k vlaku skupina vojáků s puškami, za velení jednoho důstojníka, a rozkazují nám, abychom slezli. Pak se ukázalo, že je to oddíl zdejšího velitelství.

— Jakého velitelství, našich nebo bílých? — vpadl do řeči Vasil Ivanovič.

— Bílých — pokračoval Moravský. — Zadrželi nás — a bylo nás kolem sta — a vedli do kasáren, kde už takových jako my bylo více.

— To chytráci! Tak si sháněli armádu. A potom myslili, že to vyhraje!

— A proč jste neutekli hned na nádraží?

— My jsme nečekali, Vasile Ivanovič, takovou změnu věci. Byli jsme nadšeni, že nás pustili domů, a nikdo nemyslel, že by se tohle mohlo stát.

— Přivedli nás do kasáren a nechali nás hlídat. Vypočali jsme jako největší zločinci. Každé dvě hodiny se stírdala u vrat stráž. Byli to suroví a necharakterní chlapi.

— Za ty dva měsíce, co jsme tam byli, nasbírali takových asi pět set. Potom nás začali dělit do rot a začalo se chodit na cvičení. Zatím se proslyhalo, že Němci jsou už na Ukrajině.

Jednoho dne jsme se doveděli, že nás mají poslat pod Petrohrad. My s Iljušou jsme pochopili, že nás pošlou bojovat proti svým. Rozhodli jsme se proto utécti.

Z města jsme vyšli pěšky. Na první zastávce za městem jsme nasedli do jedoucího nákladního vlaku a jeli směrem na Voroněž. Místy jsme šli pěšky a ráději jsme obcházeli větší města, aby nás zase nechytili. V některých vesnicích nás stejně zastavovali.

— Kdo bili? — vyhrkl Vasil Ivanovič.

— Cert se v nich vyzná — pokračoval Moravský — jedni byli bílí, druzí zase zelení.

— Jak to zelení?

To jsou asi ti, kteří nechtějí jít ani s bílými ani s červenými. Jestliže se k nim někdo přiblíží, utkají do lesů. Když zase na vesnici nastane klid, vraťej se domu.

V jedné vesnici nám zase vyprávěli, že dva dny před našim příchodem byla u nich jakási banda a říkali si prý bezvládní teroristé. Obrali hospodáře a zase šli.

Jak vidíte, neníli jsme jistotu nikde. Když jsme se blížili k některému většímu městečku, měli jsme vždycky duši na jazyku. Zvykli jsme si už na to a vždycky jsme zacházeli do krajního bárku zeptat se jakou tu mají vládu.

— Tak jsme také jednou zašli a majitel domu povídá, že u nich teď táboreček oddil Antonova.

— A kdo je to, bílý nebo červený? — ptal se

— To my nevime — povídá hospodář — ne lepí ale bude, když jim řeknete, že jste nestranni.

Sebrali jsme se tedy a sli. To jsme byli ještě v uniformách a i přesto, že jsme neměli žádné vojenské znaky ani nárameniky, byli jsme každému podezřeli.

A tak jsme narazili na hlídku. Ihned nás zatkli a přivedli do domu jednoho bohatého sedláka, kde jejich velitel slavil své jméniny.

Zastali jsme jej ve výborné náladě ve veselé společnosti. Byl už podnapilý a tak nedělal žádné tajnosti a začal nás vyslychat hned přede všemi.

— Kdo jste — ptal se — bíli nebo červení?

— Odpověděl jsem tak, jak nám to lidé radili:

— Jsme neutrální — Hrom aby do vás uhodil — vyskočil, jako když ho někdo pichne, a rval — hleděte, to jsou neutrálkové a nosejí uniformu!

— To máme ještě z armády — vysvětloval jsem mu, aby se uklidnil. — Zastali jsme tak, jak nás u Brjanského pustili.

Zmířil si nás od hlav k patám a již mírně ším tónem pravil:

— No dobrá, když nejste u žádné partaje, tak vás přivíme do svého odi-

Podívali jsme se na sebe s Iljušou a nás velitel počítal s takovým tónem, jako bychom ej žádali o přijetí:

— My jsme také neutrální. Narazíme-li na bílé, dáme jim na kabát a pro červené také slitování nemáme. No a se zelenými pijeme vodku — na to se hlasitě rozesmál a celá společnost mu přitakávala.

— Tak co, chlapi — povídá — souhlasíte? Jste mladi, jak vídám, a kurážní, kam byste se poděli v dnešní době?

— Sli bychom domů do Rostova — požiadámu.

— Oh, brášči, hodně si troufáte! Než se tam dostanete, budou tam Němci. A padnete-li jim do rukou, bude vám kaput.

Na to nám nalil každému sklenici vodky.

— Vypijte do dna!

Viděli jsme, že nám jiného nezbývá, než se podídit, chopli jsme se tedy sklenic a vypili. Hospodář nám dal zákonout kousek masa a velitel dal rozkaz, aby nás odvedli a zavřeli do chléva.

— Zitra to rozsoudíme — dodal.

Antonín Spatenka

(11. pokračování.)

Průkopnická vesnice

Průkopníci se pramalo starali o řeči, které o nich vedli zdejší domorodci. Dělali si vše po svém, „po česku“, a věřili, že je to tak dobré. Pitr zrobil rádio, které bylo celé z dřeva, bez jediného hřebíku, a s tím obdělávali své poličko. Tak měli vše zaseto a zasadeno a chodili se každý den divat k poli a záhonkům. Měli radost, když se jim obili pěkně zelenalo a pomalu počala vykukovat zelenina a brambory. Dokonce i lenka, kterou sili nejpozději, již vzházela.

Ačkoliv si pozvolna všichni na Volyni zvykali, přece jen ženy potají v koutku, aby to muži neviděli, si poplakaly a vzpomínaly na domov. Zvláště Volencevá s Čermákovou, jakmile byly o samotě, padly si do náruče a za tichého pláče vzpomínaly na domov a všechny známé. Již tomu byl rok, co odjeli všichni na Volyn, a dosud od nikoho neměli z domova žádných zpráv. Když odjížděli, říkali jim známí, aby zde zakoupili větší pozemek, že oni za nimi později přijedou. Ovšem, to by jim byli museli dřívě napsati, ale to je těžko, když odtud není žádné spojení a je to tak daleko. Proto jim nezbylo nic jiného, než trpělivě čekati, zda sem snad někdo náhodou nezabloudí.

Muži stále káceli a mýtili, až byl pěkný kus lesa vymýcen. Děti se uradily, že na této mýtině nechají všechny jahody pěkně dozráti, že je trhati nebudou, aby mohly faní Národní, až se na ně přijede podívat, jich hodně nasbírat. Zádný na to místo nesměl vkorčit, jako bylo posvátné.

Zeny zatím okopávaly zeleninu na své „zahrádce“, jak nazvaly poličko, kde si zeleninu zasely. Plely a okopávaly a tak měly celý den práce nad hlavou. Jenom večer, když byli všechni unaveni, sesíli se na dvorku, sesedli se na březové lahvicku, které Pitr zhotovil, a měli chvíliku času věnovat se svým dětem.

Děti pak se rodicům vyptávaly, když budou mít svůj domek a zda již nebudu muset být v té dře, aby je zase oči nebolely. Rodičům to bylo velmi líto, ale přece jen děti těšili a nabádali k trpělivosti, že to již bude brzy, že bude mít každý svou chatinku se zahrádkou a na zahrádce že jim vysází jablíčka a hrušky, aby si mohly na nich pochutnávat. Přitom si ovšem žalostně povzdychlí, že to již teď dětem slibují, ale že to jistě bude ještě dlouhý čas trvat, než se k tomu dopracují. Děti však nevědou, co si rodiče myslí, tisí se na pochoutky a klidným spánkem potom usínaly.

Dědeček pastoušek s nimi trávil dny, pomáhal, kde se dalo. Průkopníci si na něho zvykli a tak si říkali, že až bude mít každý tu svoji „chatinku“, že se jistě o něho pohádají, neboť jeho bude chtit každý ve svém. Pro jistotu se předem dohodli, že budou losovat a komu los padne, u toho že dědeček bude, a k ostatním že bude docházeti jen na návštěvu.

Prozatím ale „chatinky“ neměli a tak neměli čas se tím zdržovat a tak se opět vrhli do práce, muži na kácení a ženy okopávaly zeleninu.

Tu pojednou se jedna z žen otočila a vidi, jak se k nim blíží nějaký člověk. Upozornila na něho ostatní a ty opřené motýčky na něho hledely. Byl to mlad-

ší muž, pěkného zjevu, slušně oblečen, na hlavě klobouk a v ruce ranečky. Címkou se muž blížil, poznávali, že to není Ukrajinec, ale že to bude podle oblečení jistě Čech.

Když přišel muž blíže, že byl již k poznání v obličeji, odhodila dvacetiletá Boženka Spatenková motýčku a jako o závod běžela muži naproti. Také muž ji poznal, odhodil ranečky na zem a již měl Boženku v náruči.

— Bože, Bože — volala Boženka — kde jsi se tu vzal, Josefe?

Ten, aniž jí cokoliv povíděl, libal ji na vlasy i na usta. Když se z toho oponoval, tu teprve jej divka vzala za ruku a vedla jej k ostatním ženám, které měly ústa údlevem otevřená.

Božena hned počala vysvětlovat:

— To je můj chlapec, kterého znám z Čech. Jmenuje se Josef Drbohlav a je Kováč.

Drbohlav byl hezký chlapec a měl Boženku velmi rád. Slibil ji, než odjela na Volyn, že za ní přijede, ale ona tomu nevěřila a zvláště, když již uplynula taková doba Nechťta svým očím ani uvěří a proto se stále jen kolem něho točila a pozorně naslouchala jeho milému hlasu.

Josef Drbohlav se zatím seznámil s ostatními ženami, vysvětloval jim, že přijel na Volyn, aby si zde také hledal obživu. Nejdříve však musel najít svoji Boženku. Vyňal nyní z kapsy balíček a podávaje jej Boženě dodal:

— Tyto dopisy jsem dostal od známých v Čechách, když se dozvěděl, že sem jedu za Vámi. Některé zase mi dal jakýsi hostinský Olič v Dubně, když jsem se u něho po vás opatával. Nevím, komu patří tyto dopisy, neboť vás zádný neznám. Jen rodinu Spatenkovou a hlavně Boženku.

Děvče balíček rozvázalo, ale pak požádlo ženy, aby šli k mužům a tam že si dopisy podle jmén rozeberou.

Když šli kolem lesní pevnosti, viděl Josef dědouška Charytona a tázal se, zda tento stařec je také Čech. Boženka mu hned o něm vše povíděla a tak Josef se i s ním pozdravil. Dědoušek mu dobrácky stiskl ruku, usmál se a měl radost, že se za něho nestydí.

Muži když viděli celou společnost přicházení, odložili nářadí a šli jim vstříc. Spatenka také na ednou poznal Drbohla a až mu slzy vytryskly radostí. Objal se s Josemem první a pak jej přestavil ostatním. Všechni měli radost, že vidí opět někoho z Čech. A což teprve, když si rozebrali dopisy. Usedli na dříví v lese a počali číst jeden po druhém a nahlas. Střídal se smáli a zas plakali. Když dočetli, vstali a odvedli Drbohla k zemlánkám a vyzvídali na něm, jak se k nim dostal, aby jim vše dopodrobna vyslověl.

Když došli na dvůr, vyběhla jím naproti Spatenková, objala Drbohla a dlužou jej polibila. Hned jej pobídla, aby usedl na lavičku, že mu přinese občerstvení. Hned tu byla s taliřem zelné polévky a Josef s chutí pojedl. Trochu si odpočinul a hned začal rozbalovat jeden svůj uzlíček, ze kterého opět vyndal balíček. Rozbalil jej a v něm bylo opět několik malých balíčků. Na nich byla napsána jména a co obsahuje. Drbohlav totiž, když odjížděl z Čech, přinášeli mu

známí nejen dopisy, ale i peníze v bačlicích a tak průkopníci dostali nejen dopisy, ale též nějakou zlatku. Drbohlav je tedy všem podle jmen rozdal a všechny tak nesmírně potěšil.

Byli v dobré náladě a tak hned učovali svoje zemlánky, vyprávěli, co všechno zde již vykonali, jaké to zde v tom lese bylo, když přišli, a minož jich věcí.

Josefovi se to vše líbilo, hlavně to ticho a vůně lesa, ale ze všeho nejvíce přece jen jeho Boženka. Připadal si tak šťastný, že by nyní za nic na světě nejel zpátky do Čech.

Prosil proto důstojníky, zda by zde s nimi směl zůstat. Svěřil jim, že má také několik zlatek našetřeno, že je vyučen kovářem a rád by si zde s Boženkou založil rodinu. Průkopníci jej tedy ujistili, že i pro něho je zde místa doslova, ale nyní jej již prosili, aby jím konečně povíděl, jak se sem k nim dostal.

Josef tedy usedl vedle Boženky, která se k němu tulila, vzal ji něžně za ruku a vyprávěl:

— Když Boženka odjížděla z Čech, slibil jsem jí, že přijedu později za ni. Nadešla tedy chvíle, kdy jsem se rozhodl odjet, pátral jsem proto, kdy pojede opět vlak z Kolína do Dubna. To se mi podařilo zjistit a když jsem našel do vlaku, jeho zrovna několik rodin opět na Volyn. Přidal jsem se tedy k nim a tak mi uběhla cesta. Na hraničích tedy, když vlak zastavil a dále nejel, jsme vystoupili, zjednali nějaké povozy a nechal jsme se dovést do městečka Dubna.

V Dubně zašel jsem do jednoho hostince, jehož majitelem je nějaký Čech, jménem Olič. V místnosti sedělo právě několik Čechů a já samozřejmě jsem se opět k nim přidal. Hned jsem se jich vyptával, zda o vás neví a kde byste asi mohli být. Když jsem jim prozradil, že jsem jím kovář, hned jsem měl několik nabídek. Všechni sháněli kováře, neboť Ukrajinci prý tomu nerozumí a oni by kováře potřebovali. Přiznám se, že při jejich slovech za jiných okolnostech bych rozhodně s nimi šel, ovšem mě na Volyn tahlo něco jiného, jel jsem za Boženkou a proto jsem jim poděkoval a řekl, že s nimi rozhodně jít nemohu.

Všechni hodně pilili, nabízeli mi rovněž kořalku, ale já, přes to, že jsem měl chuť tu jejich vodku ochutnat, přece jen ta rezavá nádobu, ze které pilí, mě odradila. Jednu chvíli měl jsem již tu jejich „kvartu“ až u úst, ale tu jsem učtil ten odporný západ kořalky, že jsem se domníval, že mi z toho bude zle. Pak jsem se již na to nemohl ani podívat a chuť mě nadobro přešla. Nic jsem se však o vás nedovíděl, jenom o nich, že jsou usídleni v Českém Volkově. Odešel pak hodně opilý a proto jsem se obrátil na hostinského Oliče, zda o vás něco neví, ptal sem se třeba na rodinu Spatenky. Olič mě zasmál, neboť mi řekl, že právě před rokem sem přijíždělo mnoho rodin a že on jménem nikoho nezná.

Potom ale odběhl k pultu, vyňal ze zásuvky dopisy, které prý k němu dorazily, a žádal mě, když bych snad se s vánici sešel, abych vám je odevzdal, neboť u něho prý leží již dlouho. Dopisy jsem tedy uložil k ostatním, které sem měl z domova, a Olič viděl, že mě to velmi trápí. Pak mi poradil, abych prý zašel do Dubna do kanceláře jakéhosi advokáta Pinkaseviče v Panenské ulici, tam že by mohli věděti, kde kteří Češi jsou usídleni. V jeho kanceláři prý věšinou se sepisují smlouvy.

З. ЗАРИБНИЦКАЯ

Лев Николаевич ТОЛСТОЙ

Великий русский писатель Лев Николаевич Толстой родился 9. сентября 1828 года в имении Ясная Поляна близ Тулы.

Имя Толстого самое популярное в мировой литературе. В. И. Ленин в беседе с Горьким сказал о нем: — Какая глыба, а? Какой матерый человечище! Вот это, батенька, художник... И, знаете, что еще изумительно? До этого графа подлинного мужика в литературе не было... Кого в Европе можно поставить рядом с ним? — Некого».

Первые свои повести „Детство“, „Отрочество“, рассказы „Набег“ и „Записки Маркера“ а также повесть „Казаки“ Толстой создает на Кавказе где он добровольно принимал участие в боевых делах действующей армии на Кавказе.

В этих первых произведениях Толстого знаменитый русский критик и мыслитель Чернышевский отметил две черты, какие развиваясь стали доминирующими в его творчестве — это „глубокое знание тайных движений психической жизни“, способность очень тонко улавливать „психический процесс, его формы, его законы“, удивительное умение изображать, диалектику души и, во вторых, „непосредственную чистоту нравственного чувства.“ В этих же произведениях отражено огромное мастерство в изображении природы в тесной связи с внутренним миром героев.

Уже при первом своем литературном выступлении Толстой обнаружил самобытность и оригинальность. Они были отражением его напряженной душевной жизни, его непрестанных усиленных попыток самому разобраться в окружающей действительности.

Взгляды Толстого как мыслителя и художника сложились в период после 1861 и до 1905 года.

В своих гениальных произведениях он правдиво рисовал старую, дореволюционную Россию.

Толстой по происхождению принадлежал к высшему дворянству, но он порвал со своим классом, со всеми привычными взглядами этой среды и, в своих последних произведениях, обрушился страстью критикой на все современные государственные, церковные, общественные, экономические порядки, основанные на порабощении масс, на пищете их, на разорении крестьян и мелких хозяев вообще, на

насилии и лицемерием, которые сверху до низу пропитывают всю современную жизнь, — так писал В. И. Ленин в 1910 году.

В мировоззрении Толстого отразилась вся противоречивость крестьянского мышления и крестьянской психологии в период стремительного наступления капитализма в России и подготовки буржуазно-демократической революции.

В. И. Ленин признавая в целом учение Толстого утопичным и реакционным, говорил, что Толстой велик, как „выразитель тех идей и тех настроений, которые сложились у миллионов русского крестьянства к времени буржуазной революции в России“. (Ленин срч. Т. XII стр. 333) Ленин назвал Толстого зеркалом русской революции именно потому, что он „поразительно реалистично воплотил в своих произведениях — и как художник, и как мыслитель и проповедник — черты исторического своеобразия всей первой русской революции, ее силу и ее слабость.“

Западная литература того периода не знала такого огромного писателя как Лев Толстой, тесно связанного с народными массами. Гений его знаменовал вершину развития реализма XIX века.

Мировая литература не знает другого писателя который мог бы с такой правдивостью и силой изобразить человеческую жизнь и едва уловимые психологические процессы. В своих гениальных творениях „Война и мир“, „Анна Каренина“, „Воскресенье“ Толстой воплотил с огромной силой существенные черты русского народа: ясный, широкий ум, твердую волю и характер, любовь к труду, неиссякаемую энергию, поиски счастья и свободы на земле.

Непосредственное участие Толстого в славной обороне Севастополя нашли отражение в трех замечательных „Севастопольских рассказах“. Здесь он первый в мировой литературе правдиво показал войну „не в правильном, красивом, блестящем строе, с музыкой и т. п., а в настоящем ее выражении — в крови, в страданиях, в смерти“. Здесь он указывает что основой величия и мощи России является трудовой народ, а не господствующие классы.

В конце 1863 года Толстой на-

чинаяет писать самое могучее свое произведение „Война и мир“. Это — исторический роман, равного которому по глубине содержания и широте охвата не знает ни одна литература во всем мире. Один из величайших европейских романистов Флобер прочтя „Войну и мир“, с восторгом воскликнул: „Это Шекспир, это Шекспир!“ Русский критик и философ Страхов писал о „Войне и мире“ „какая громада и какая стройность! Ничего подобного не представляется нам ни одна литература... Подобного чуда в искусстве... еще не бывало на свете“. Война России с иностранными захватчиками в 1812 г. показана в романе как война народная, война справедливая. Обороняясь, русские подняли „дубину народной войны“ которая „гвоздила французов до тех пор, пока не погибло все на- шество“.

С 1873 года по 1877 год Толстой работал над романом „Анна Каренина“. Здесь он с поразительным мастерством изобразил трагедию молодой, внутренне незаурядной женщины, попытавшейся пойти тем путем какой подсказал ей живой инстинкт жизни, и погибшей в тисках светского уклада с его лживой и бездушной моралью. Судьба многочисленных героев этого романа показана в тесной связи с эпохой 70х годов.

Все основное, что занимало и волновало широкие круги русского общества в то время, нашло в романе свое отражение. Пореформенный помещичий и крестьянский быт, научные и философские проблемы эпохи, вопросы искусства, исторические и политические события, факты общественной жизни и прочее.

В 80-е годы из под пера Толстого вышли такие сочинения как „Исповедь“, „В чем моя вера?“, „Так что же нам делать?“ в которых он критикует основы тогдашнего государственного строя и догматизм церкви.

Одно из последних крупных творений Толстого — „Воскресенье“. История мировой литературы не знает другого такого произведения, в котором была бы с такой силой показана неправда и вопиющая ненормальность капиталистического строя и самодержавно-полицейского режима. Обличительная сила романа была настолько велика, что цензура его в полном тексте не выпустила. Кроме того „Воскресенье“ стало поводом к отлучению Толстого в 1901 г. от церкви.

Произведения Толстого — osvobození kumenty obličenia církev zpravodajství on sryval „masky“ ne tol Ze by za to telího svého národa. On dlých bratří, na liciemerie i zverinu tvořili podpadnoevropské a americké SSSR?

Имя гениального художника на любовью и уважением не тодnímu ро-народов СССР, но его первозáří 1944 произведения мировой литературу Krosna все передовые народы мира. du 1944

Antonín Rejzek

Vzpomínáme stále s láskou a se slzami v očích na naše drahé Antonína a Emila Rejzka, nar. v Krupě-Hranici u Lucka, kteří již několik roků nás opustili, aby u Dukly položili své mladé životy za vlast.

Zemřeli jste, ale v našich srdečích žijete stále.

Zarmoucená matka a sestra Olinka Rejzková.

Emílie Rejzek

S nezmenšenou bolestí vzpomínáme osudného dne 6. září 1948, kdy o 3. hod. ranní odešla od nás navždy ve věku 46 let naše drahá dcera a maminka, paní Libuše Svítková.

Bolest nad tvým odchodem jest stále veliká a s nezmenšeným žalem vzpomínáme na tvůj trpký životní úděl.

Nechť je ti země česká lehkou a spánek v ní sladký.

Světlo tvé památky neuhasne v našich srdečích.

Václav Svítek, syn, Marie Srbecká, matka, Helena Šafářová, dcera.

Dne 23. X. 1949 bude tomu 5 let, kdy nás navždy opustil naš milovaný otec a manžel Alexandr Mašek, nar. na Ládovce u Lucka, který padl v boji u Dukly. S láskou a velkým žalem vzpomíná manželka Věra a dcera Miluška.

V nezměrném bolu vzpomínáme nejsmutnějšího dne našeho života. 2. září byly tomu 3 roky, kdy tragicky nám byl vyrván náš druhý

Jaroslav Prokůpek
ze Šumperka.

Odešel bez rozloučení, bez jediného slzy, zmizel úsměv a zavřely se navždy jeho upřímné, dobré oči.

Jarouši náš milý, život bez tebe je smutný a těžký těm, kteří tě tolik měli rádi.

Kdo jste znali jeho dobré srdce a jeho zlatou povahu a naši bolest nad jeho ztrátou, vzpomínejte s námi.

Rodina Kozáková ze Znojma.

Oznámení

Sbolešti v srdci oznamujeme všem přátelům a známým smutnou zprávu, že nám navždy odešel náš drahý a milovaný syn a bratr Bohuslav Gabriel, podporučík Svobodovy armády, bytem ve Velemyslvsí. Zemrel po delší a těžké nemoci v úterý dne 30. srpna 1949 ve věku 24 let, pohřben byl na hřbitově v Zatci. Kdo jste jej znali, jeho dobré a upřímné srdce, podělte se našim velkým bolem. Matka, sestry a bratři.

*
Nesmírná bolest drásá naše srdce nad ztrátou našeho milovaného manžela a otce Bohuslava Gabriela, podporučíka čs. zahr. armády v SSSR, nar. 25. 3. 1925 v Moštěnci na Volyni.

Zemřel po těžké nemoci, způsobené válečnými útrapami, dne 29. 8. 1949 o 24. hod. v nemocnici v Mostě.

Kéž je ti země česká, vykoupená krví tvých spolubojovníků, lehká. My na tebe budeme vždy s láskou vzpomínat a nikdy nezapomeneme.

Spi sladce snem statečných bohatyrů!
Ludmila Gabrielová, manželka,
Darie Gabrielová, dcera.